New Research in Islamic Humanities Studies
Online ISSN : 2980 - 8944
https://api.lu.ac.ir/
Lorestan University

The Structure of Tribal Power in Lorestan During the Qajar and Pahlavi Eras: A Case Study of the Mir Clan

Ahmad Fallahzadeh[1] ✉, **Hoajat Sharifi**[2], and **Somayeh Khanipour**[3]

1. Corresponding Author, Faculty Member, Department of History and Shia Sects, Faculty of Islamic Studies, University of Religions and Denominations, Qom, Iran. Email: a.fallahzadeh@urd.ac.ir
2. Phd. in History, Faculty of History of islam, University of Religions and Denominations, Qom, Iran. Email: Hoajatsharifi357@gmail.com
3. Assistant Professor, Department of Iranology, Faculty of Iranology, Vali-e-Asr University, Rafsanjan, Iran. Email: s.khanipour@vru.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received 30 March 2026
Received in revised form 04 August 2026
Accepted 05 September 2026
Available online 23 September 2026

Keywords:
Power structure,
Mir tribe,
Lorestan,
Qajar period,
Pahlavi period,
Balagriveh region

ABSTRACT

Objective: The Mir tribe is one of the oldest tribes of the western region of the country, which has inhabited areas of Luristan and Ilam since ancient times, and some of the tribe's notables, during a period of Qajar and Pahlavi history, attained governance over parts of these regions. The political activities of the Mir tribe, which invariably attracted the attention of the ruling authority, arose from the tribe's power structure. Members of the tribe were raised in a manner that impelled them toward the expansion of governance. During the Qajar and Pahlavi eras, the tribe's power seeking in the arena of governance became more pronounced. The present study seeks to answer the question of what impact the power structure of the Mir tribe had on the political activities of this tribe in the Balagiriweh region.

Method: The present study employs a descriptive-explanatory approach and the method of oral history. This method facilitates the reconstruction of the political developments of the Mir tribe through the oral narratives of the elderly and local informants, alongside written sources.

Results: Despite the significance of the political movements of the Mir tribe, which originated from their power structure, no adequate research has been conducted concerning them. The results of the study indicated that the Mir tribe, drawing upon the internal cohesion of its members and components such as militarism, a consultative council, and a large population, sought to attain chieftaincy and regional power.

Conclusions: The Mir tribe, upon attaining power, endeavored to preserve it through distinctive tribal characteristics such as collective obedience and the attribution of identity to tribal power as a source of collective pride.

Cite this article: Fallahzadeh, A., Sharifi, H., Khanipour, S. (2026). The Structure of Tribal Power in Lorestan During the Qajar and Pahlavi Eras: A Case Study of the Mir Clan. *New Research in Islamic Humanities Studies*, 5 (10), 1-20. https://doi.org/10.22034/api.2025.2053171.1186

© Author(s) retain the copyright and full publishing rights.
Publisher: Lorestan University.
DOI: https://doi.org/10.22034/api.2025.2053171.1186

Introduction

The Mir tribe is one of the largest tribal conglomerates, encompassing the Mir clan and the Deyr Kavand subtribes of the Balagiriweh tribes. The branches of Mir Avas, Mir Khan-Ali, Mir Rustam Khani, Mir Ridai, Mir Ali Khani, Mir Qitas, Mir Karim, and Mir Muttar are counted among the subtribes of the Mir clan. These subtribes reside in three provinces: Ilam, Khuzistan, and Luristan. The Mir Deyr Kavand (Derikavand) tribe is likewise divided into various branches. The population of the Mir tribe and the Deyr Kavands in the 1920s was estimated at between 8,000 and 10,000 households. Mir Teymur Khan Deyr Kavand, Mir Seyd Muhammad Khan, surnamed Ashraf al-Ashair, Mirza Muhammad Khan, Commander of the War of All Islamic Forces (Mir, 1995), Mir Seyd Muhammad Khan Deyr Kavand, Mir Huseyn Ali Deyr Kavand, and Mir Sipahdar Deyr Kavand are counted among the renowned figures of this clan (Mir Hashimi, 1996).

Despite the multiplicity and dispersion of the tribe's population across three different provinces, the Mir tribe, drawing upon the internal cohesion of its members and specific tribal components, succeeded in attaining power for short periods. According to historical reports, the Mir tribe's success in acquiring power was greater during the Qajar period, such that in this era, in addition to the chieftaincy of all the clans and subtribes of the Balagiriweh region, men from this tribe attained governance over Darreh Shahr (Seymareh) and the deputy-governorship of Ilam (Pushti Kuh). Despite the considerable repression of the Pahlavi era against the tribes of the region, particularly the Mir tribe, the struggles of the Mirs intensified during this period, to the extent that the tribe's influential notable, Ashraf al-Ashair, was killed in this era. In reaction to this killing, the Mirs established a powerful military organization named Arkani Harbi Kulli Qivayi Islami (The General Staff of All Islamic Forces), which defeated the forces of the Pahlavi state at the outset of hostilities. The Pahlavi state, in order to compensate for the defeat and prevent the advance of the conquerors, resorted to the occupiers and advisers of the British government in Iran. British aircraft, by bombing the Mir tribe, defeated them. Ultimately, these struggles led to the hostage taking and exile of the Mirs (Mir, 2005).

This study, employing a descriptive explanatory approach and the method of oral history, examines the power structure of the Mir tribe and the influence of tribal traditions on the tribe's political performance. Since the power structure of any tribe depends on its socio political factors, at the outset, alongside the definition of the term Mir, the origin and habitat of the Mir clan were examined in order to attain an appropriate understanding of the Mir tribe's circumstances. Subsequently, the tribe's power structure was examined in order to elucidate its influence on the political activities of this tribe in the Balagiriweh region.

Method

The present study employs a descriptive-explanatory approach and the method of oral history. This method facilitates the reconstruction of the political developments of the Mir tribe through the oral narratives of the elderly and local informants, alongside written sources.

Results

Despite the significance of the political movements of the Mir tribe, which originated from their power structure, no adequate research has been conducted concerning them. The results of the study indicated that the Mir tribe, drawing upon the internal cohesion of its members and components such as militarism, a consultative council, and a large population, sought to attain chieftaincy and regional power.

Conclusions

The forebears and ancestors of the Mir clan entered Iran through a political and adventurous process, in a purposeful and history-making migration, and seized the five-hundred-year rule of the Atabakan-i Lur-i Kuchak (the Atabegs of Lesser Luristan). After Shah 'Abbas Safawi overthrew this clan, they once again employed their political acumen and aptitude and, during the Qajar period, strove to attain a power they regarded as their rightful due. Since the Mirs had always pursued political standing earnestly and purposefully, they once again achieved success in this endeavor. A number of political events during the era of Nasir al-Din Shah and the sultans who succeeded him provided the conditions for the expansion of their power, and they brought regions of Luristan under their dominion. During the Pahlavi era, despite the efforts of the Mirs, owing to the excessive repression and pressures of the state against the Mir tribe, no enduring successes were achieved for them. Nevertheless, they never ceased struggling. This arose from the political spirit and identity of this tribe. By drawing upon tribal traditions that possessed a political function, they attained political standing in Luristan. These power-generating traditions persisted throughout the entire Qajar and Pahlavi eras.

Author Contributions

All authors contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

The authors would like to thank the anonymous reviewers for their insightful comments and constructive feedback, which significantly improved the quality of this manuscript. We also extend our gratitude to our colleagues for their valuable discussions and technical support throughout this research.

Ethical Considerations

The authors strictly adhered to the highest standards of research integrity. The authors avoided data fabrication, falsification, plagiarism, and any other form of scientific misconduct.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

پژوهش های نوین در مطالعات علوم انسانی اسلامی
شاپا الکترونیکی: ۲۹۸۰-۸۹۴۴
https://api.lu.ac.ir/
دانشگاه لرستان

ساختارشناسی قدرت ایلی در لرستان عصر قاجار و پهلوی

مطالعهٔ موردی طایفهٔ میر

احمد فلاح زاده[۱]✉، حجت شریفی[۲]، سمیه خانی پور[۳]

۱. نویسنده مسئول، عضو هیات علمی گروه تاریخ و فرق تشیع، دانشکده مطالعات اسلامی، دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ایران. رایانامه: a.fallahzadeh@urd.ac.ir
۲. دکتری تاریخ اسلام، دانکشده مطالعات اسلامی، دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ایران. رایانامه: Hoajatsharifi357@gmail.com
۳. عضو هیأت علمی گروه ایران شناسی، دانشکده ایران شناسی، دانشگاه ولی عصر (عج) رفسنجان، ایران. رایانامه: s.khanipour@vru.ac.ir

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی،

تاریخچه مقاله:
تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۰۱/۱۰
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۵/۱۳
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۶/۱۴
تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۷/۰۱

کلیدواژه‌ها:
ساختار قدرت،
ایل میر،
لرستان،
دورهٔ قاجار،
دورهٔ پهلوی،
منطقهٔ بالاگریوه

چکیده

هدف: ایل میر از کهن‌ترین ایل‌های منطقهٔ غرب کشور است که از دیرباز تاکنون در مناطقی از لرستان و ایلام می‌زیسته‌اند و برخی از رجال ایل، در دوره‌ای از تاریخ قاجار و پهلوی، به حکمرانی بخشی از این مناطق رسیده‌اند. فعالیت‌های سیاسی ایل میر که همواره توجه حاکمیت را به خود جلب می‌کرد، برآمده از ساختار قدرت ایل بود. اعضای ایل به گونه‌ای تربیت می‌شدند که آنان را به گسترش حکمرانی سوق می‌داد. در دوران قاجار و پهلوی، قدرت‌طلبی ایل در عرصهٔ حکمرانی، نمود بیشتری یافت. پژوهش حاضر درصدد پاسخ دادن به این پرسش است که ساختار قدرت ایل میر چه تأثیری در فعالیت‌های سیاسی این ایل در منطقهٔ بالاگریوه داشت؟

روش پژوهش: پژوهش حاضر با رویکرد توصیفی- تبیینی و روش تاریخ شفاهی انجام شده است. این روش امکان بازسازی تحولات سیاسی ایل میر را از رهگذر روایت‌های شفاهی معمران و آگاهان محلی، در کنار منابع مکتوب، فراهم می‌سازد.

یافته‌ها: به‌رغم اهمیت تحرکات سیاسی ایل میر که از ساختار قدرت آنان نشأت می‌گرفت، پژوهش درخوری دربارهٔ آنها انجام نشده است. نتایج پژوهش نشان داد که ایل میر با بهره‌گیری از انسجام درونی اعضا و مؤلفه‌هایی همچون نظامی‌گری، مجلس مشورتی و جمعیت زیاد، درصدد کسب ریاست و قدرت منطقه‌ای برآمد.

نتیجه‌گیری: ایل میر پس از رسیدن به قدرت کوشید با ویژگی‌های خاص ایلی مانند فرمان‌پذیری جمعی، هویت‌بخشی به قدرت قبیله به‌عنوان افتخار جمعی آن را حفظ کند.

استناد: فلاح زاده، احمد؛ شریفی، حجت و خانی پور، سمیه. (۱۴۰۵). ساختارشناسی قدرت ایلی در لرستان عصر قاجار و پهلوی مطالعهٔ موردی طایفهٔ میر. *پژوهش های نوین در مطالعات علوم انسانی اسلامی*، (۱۰) ۵، ۲۰-۱. https://doi.org/10.22034/api.2025.2053171.1186

ناشر: دانشگاه لرستان.

© نویسندگان.

DOI: https://doi.org/10.22034/api.2025.2053171.1186

مقدمه

ایل میر یکی از بزرگ‌ترین مجموعه‌های ایلی است که طایفهٔ میر و تیره‌های دِیرکَوَند[۱] از ایلات بالاگریوه[۲] را در بر می‌گیرد. شاخه‌های میرآواس، میرخانعلی، میررستم خانی، میررضائی، میرعالیخانی، میرقیطاس، میرکریم و میر مطار از تیره‌های طایفهٔ میر به شمار می‌آیند. این تیره‌ها در سه استان ایلام، خوزستان و لرستان سکونت دارند. ایل میردِیرکَوَند[۳] (دِریکوَند) نیز به شاخه‌های مختلفی تقسیم می‌شود. جمعیت ایل میر و دِیرکَوَندها در دههٔ ۱۹۲۰ میلادی بالغ بر ۸۰۰۰ تا ۱۰.۰۰۰ خانوار برآورد شد. میرتیمورخان دِیرکَوَند، میرصید محمد خان ملقب به اشرف‌العشایر، میرزامحمدخان فرماندهٔ حرب کل قوای اسلامی (میر، ۱۳۷۴)، میرصیدمحمدخان دِیرکَوَند، میرحسینعلی دِیرکَوَند و میرسپهدار دِیرکَوَند از چهره‌های نامدار این طایفه به شمار می‌روند (میرهاشمی(ج)، ۱۳۷۵:).

به‌رغم تکثر و پراکندگی جمعیت ایل در سه استان مختلف، ایل میر با بهره‌گیری از انسجام درونی اعضا و مؤلفه‌های خاص ایلیاتی موفق شد برای دوره‌های کوتاهی به قدرت برسد. بنا برگزارش‌های تاریخی، موفقیت ایل میر در کسب قدرت در دورهٔ قاجار بیشتر بوده‌است، چنان‌که در این دوره، علاوه بر ریاست تمامی طوایف و تیره‌های منطقهٔ بالاگریوه، مردانی از این ایل به حکمرانی دره شهر (صیمره) و نائب‌الحکومگی ایلام (پشتکوه) رسیدند. با وجود خفقان زیاد دورهٔ پهلوی علیه ایلات منطقه به‌ویژه ایل میر. مبارزات میرها در این دوره بیشتر شده بود، تا جایی که رجل تأثیرگذار ایل «اشرف العشایر» در این دوره به قتل رسید. در واکنش به این قتل، میرها تشکل نیرومند نظامی به نام «ارکان حرب کلِّ قوای اسلامی» را ایجاد کردند که در ابتدای تخاصم، قوای دولت پهلوی را شکست داد. دولت پهلوی برای جبران شکست و جلوگیری از پیشروی فاتحان به اشغالگران و مستشاران دولت انگلیس در ایران متوسل شد. هواپیماهای انگلیسی با بمباران ایل میر، آنان را شکست داد. در نهایت، این مبارزات به گروگانگیری و تبعید میرها انجامید (میر، ۱۷۴).

این پژوهش با رویکرد توصیفی‌تبیینی و روش تاریخ شفاهی، به بررسی ساختار قدرت ایل میر و تأثیر سنت‌های ایلیاتی در عملکرد سیاسی ایل می‌پردازد. ازآنجاکه ساختار قدرت هر ایل به عوامل سیاسی‌اجتماعی آن وابسته است، در آغاز، ضمن تعریف واژهٔ میر، خاستگاه و زیست بوم طایفهٔ میر بررسی شد تا درکی مناسب از اوضاع ایل میر به دست آید. سپس ساختار قدرت ایل بررسی شد تا تأثیرآن بر فعالیت‌های سیاسی این ایل در منطقهٔ بالاگریوه روشن شود.

پیشینهٔ تحقیق

دربارهٔ ایل میر آثار فراوانی نوشته شده است. این آثار یا به ساختار قدرت ایل میر نپرداخته‌اند و، یا نگاهی اجمالی به آن کرده‌اند. برای مثال کتاب *تاریخ لرستان* اثر والیزلده معجزی، بیش از دیگران به تاریخ سیاسی دورهٔ قاجار پرداخته و به‌طور پراکنده وقایعی از این ایل و برخی از مردان آن را مکتوب کرده است. در کتاب *طایفهٔ میر در گذر تاریخ* اثر تقی میرهاشمی از مجموع ۲۵۶ صفحه فقط در شش صفحه به ویژگی‌های سیاسی این طایفه اشاره شده است. آنچه مؤلف این کتاب نقل کرده، با محتوای این مقاله ناهمسان است. این کتاب را جواد صفی‌نژاد در مقالهٔ *طایفهٔ میر در گذر تاریخ* بررسی و نقد کرده است. محمد نعیم‌میر در کتاب *دفعیات تاریخی* به نقد کتاب فرهنگ و تاریخ در شهر پرداخته و فعالیت‌های فرهنگی تیرهٔ میرکریم در دره شهر را بررسیده است. مدخل «دریکوند» در دانشنامهٔ جهان اسلام در حدود دو صفحه به شرح زیستگاه و جمعیت این طایفه اشاره کرده است. دیگر آثار

---

۱. واژهٔ «دِیرکَوَند» یا «دِریکوَند» به طوایف متعددی اطلاق می‌شود که در منطقهٔ «بالاگریوه » ساکن‌اند، فرزندان «دِیرک» شامل ایلات بالاگریوه و میر دِیرکَوَند، قلاوند، جودکی و طوایف شامل سادات، میر، بهاروند، رشنو، شورابی، سَتیاروند، زینی وند، کَپَرَک زرد و کِرفوَند، گلالی‌وند، هَلدی، بابا (بَو وَه)، شیخ مُنگِره، کوشکی، و... می‌شوند (میر (د)، ۱۳۸۴؛ میردِریکوَند (الف)، ۱۳۸۴؛ میرهاشمی (الف)، ۱۳۸۴). گفتنی است واژهٔ «وَند» در زبان لری به معنی شعبه و شاخه به کارمی‌رود و از این رو، دِریکوَند به معنی نوادگان دِریک است.

۲. گریوه، درلغت به معنای تپه و بلندی است و چون طوایف ایل بالاگریوه در مناطق کوهستانی و بلند زندگی می‌کردند، به این نام مشهور شده‌اند. محدودهٔ منطقهٔ بالاگریوه از شرق به رود سزار، از غرب به رود کشکان، از جنوب به شهرستان اندیمشک و از شمال به شهرستان خرم‌آباد و منطقهٔ ایل سگوند منتهی می‌شود.

۳. دِیرک (دِریک) به معنی ستون و ریشه است.

هم یا به تاریخ و قدرت سیاسی ایل میر نپرداخته‌اند و، یا نکات جزئی را بازگو کرده‌اند. براین اساس این‌گونه پژوهش‌ها می‌تواند برای مطالعهٔ تاریخ محلی، به‌عنوان یک نیاز اساسی در برنامهٔ پژوهشی سیاسی و اجتماعی تاریخ ایران، مفید باشد چراکه با آگاهی از شرایط پیش‌تر تجربه شده، می‌توان زمینه را برای حل مشکلات سیاسی و اجتماعی جامعهٔ فعلی و آینده فراهم کرد.

مفهوم‌شناسی واژهٔ میر

بررسی کتب محلی و تحقیقات میدانی نشان می‌دهد که در نامگذاری این طایفه به میر نظریات مختلفی مطرح شده است. به نظر عده‌ای، میر بر انتساب این طایفه به عباس‌بن‌علی (ع) دلالت دارد؛ چون حضرت عباس میر سپاه امام حسین (ع) بود، به این طایفه هم میر گفته شده است. عده‌ای برآنند که به علت انتساب این طایفه به بنی‌هاشم (نسل عقیل برادر حضرت علی) آنها را سیّد و میر خطاب می‌کنند (امان اللهی بهاروند، ۱۳۷۰؛ موسوی (ب)، ۱۳۸۴؛ و میر عالی(الف)، ۱۳۸۴). به باور گروهی دیگر، برای مدت طولانی از دورهٔ قاجار تا پایان دورهٔ پهلوی، برخی از این طایفه، ارشد طوایف و تیره‌های «دِیرکَوَند» و ایلات منطقهٔ بالاگریوه و در رأس آنها بوده‌اند، از این‌رو، به آنها میر به معنی امیر گفته شده است. به سخن دیگر، میرها خوانین دِیرکَوَندها هستند (امان اللهی بهاروند، ۱۳۷۰؛ موسوی (ب)، ۱۳۸۴؛ میر عالی (الف)، ۱۳۸۴).

خاستگاه ایل میر

ایل میر در لرستان پیشینهٔ طولانی دارد. سابقهٔ این ایل به ورود جدّ بزرگشان، شجاع‌الدین خورشید، مؤسس سلسلهٔ خورشیدیان (اتابکان لر کوچک)، به لرستان بر می‌گردد. این گروه عرب‌تبار در قرن چهارم هجری از مرز عراق به خوزستان آمدند و با عبور از خوزستان به لرستان (ولایت جبال) وارد شدند (امان‌اللهی بهاروند، ۱۳۷۰).

بنا بر گزارش مورخان، این طایفه ابتدا در جبل‌السماق واقع در منطقهٔ شام، به خدمت صلاح‌الدین ایوبی درآمدند (مستوفی، ۱۳۶۳). او در بخشی از سپاه خود آنان را به‌کارگرفت. به دلیل شجاعت و پیشرفت در فنون جنگی کار آنها خیلی زود بالا گرفت و صلاح‌الدین از این موضوع بر فرمانروایی خود بیمناک شد، از این‌رو، به بهانه‌ای کشتار زیادی از آنان کرد. گروه مذکور برای نجات بازماندگان به مناطق شیعه‌نشین عراق مهاجرت کردند. صلاح‌الدین به قصد از میان برداشتن آنها به حاکم عراق پیغام داد تا به محض ورود کارشان را تمام کند. گروه مهاجر از قصد و پیغام وی با خبر شدند، در نتیجه، مسیر خود را به سمت ایران تغییر دادند (ترکمان،۱۳۵۰). این طایفه با عبور از ولایت خوزستان به لرستان وارد شدند، سپس به منطقهٔ کوهستانی و صعب‌العبور بالاگریوه رفتند و آنجا را برای اقامت خود مناسب دیدند و در «کول» محله‌ای در مانرود ساکن شدند. رئیس این گروه مهاجر شجاع‌الدین خورشید نام داشت و از طایفهٔ (چنگروی یا جنگروی) بود (بدلیسی، ۱۲۷۶:). با رونق این منطقه، اقوام بسیاری از جبل‌السماق شام به او پیوستند که از آن جمله‌اند: گروه عقیلی از نسل علی (ع) و گروه هاشمی از نسل هاشم‌بن‌عبد مناف و دیگر طوایف متفرقه چون استارکی، مماکویه، بختیاری، جوانکی، زاهدیان، علایی، گوتوند، کول‌رو و ... به‌جز دو گروه عقیلی و هاشمی، نسب بقیهٔ طوایف معلوم نیست (مستوفی، ۱۳۶۳).

پس از چندی در حدود سال (۵۸۰ ق) طوایف لر کوچک به اتفاق یکدیگر، شجاع‌الدین خورشید را والی و امیر خود کردند. او مردی سیّاس، عاقل، جلیل و طاهر بود و لرها به دلیل ارادت به خانوادهٔ وی از او اطاعت می‌کردند. اولاد او ملقب به عباسی بودند، از این رو، برخی نسب وی را به حضرت عباس‌بن‌علی (س) می‌رسانند (میرخواند، ۱۳۷۳). با حاکمیت اتابکان لر کوچک (۵۷۰–۱۰۰۶ ه.ش) شیعه، مذهب غالب منطقه شد و عملاً در سال‌های قبل از ظهور صفویه، مردم این منطقه شیعه شده بودند (راهنما، ۱۴۰۲).

زیست بوم طایفهٔ میر

محل سکونت طایفهٔ میر در دو منطقهٔ «بالاگریوه» و «سیمره» بود (عمید، بی‌تا). بالاگریوه، دهستانِ بخش ملاوی شهرستان خرم آباد، با ۴۸ آبادی (همان‌جا) در منطقهٔ کول مانرود قرار دارد (ساکی، ۱۳۱۶؛ میر عالی (الف)، ۱۳۸۴). سیمره شهرستان کنونی

دره شهر، جزو استان ایلام و یکی از زیستگاه‌های طایفهٔ میر و دیرکوند بوده است. علاوه بر این، تیرهٔ میرجانعلی از طایفهٔ میر در شهرستان دهلران و گروهایی از میرها در شهرهای خرم‌آباد، پلدختر (کُر دُختر)[۱] اندیمشک، دره شهر و بخش‌ها و دهستان‌هایی از توابع این شهرها سکونت داشته‌اند. مشخصهٔ میرهای ساکن این شهرها، حفظ رفتارهای فرهنگی ایلی و سخن گفتن با لهجه لُری «میرونه» است.

میرها در عصر قاجار و پهلوی

طایفهٔ میر در این دوره، به نمایش قدرت خود پرداخت و از مؤلفهٔ جمعیت برای این امر استفاده کرد. جمعیت بسیار این طایفه و توان نظامی آن، توجه شاهان قاجار را به خود جذب کرد. تا جایی که دولت قاجار نتوانست آنها را از معادلات سیاسی بیرون گذارد و ناچار شد آنها را به عنوان نمایندهٔ حکمرانی خود در منطقه به کار گمارد. در دورهٔ قاجار، میرها مبارزات، کشمکش و نزاع هایی با دولت مرکزی، حکمرانان محلی و طوایف و ایلات هم‌جوار و گاه نزاع درون طایفه‌ای با خود داشتند که از نوع اخیر به برادرکُشی تعبیر شده و بیشتر کشته‌های طایفهٔ میر در این دوره، به همین نزاع مربوط است (میرهاشمی (الف)، ۱۳۸۴؛ شریفی نیک، ۱۳۸۴). قدرت فراوان ایل میر در عصر مشروطه سبب شد، سالارالدوله در سال ۱۲۹۰ با کمک طوایف دریکوند و کلهر علیه مشروطه‌طلبان شورش کند. شورشی‌ها پس از موفقیت در تصرف کرمانشاه و همدان، در مسیر فتح تهران در ساوه شکست خوردند. همچنین در این دوره، بانک شاهنشاهی با همکاری دولت ایران درصدد برآمد بین خرم‌آباد و دزفول جاده‌ای بکشد و به‌تدریج در آن جاده کاروانسرا بسازد. یکی از اهداف این امر کاهش قدرت نظامی طایفهٔ میر دریکوند بود (کرزن، ۱۳۸۰). اما دولت قاجار بعد از کشمکش‌ها و جنگ‌های حکمرانان محلی خود با ایل میر به این نتیجه رسیدند که باید از قدرت آنان برای مناطق میرنشین از قدرت و نیروی آنها استفاده کرد. لذا سیاست خود را در تقابل با رجال ایل میر تغییر داد. چنان‌که برخی از اعضای ایل میر در دورهٔ قاجار همزمان، حاکم سیمره (دره شهر) و نایب‌الحکومه والی پشتکوه (ایلام) بودند.

برخورد و تقابل دولت پهلوی با میرها متفاوت و سخت‌تر از دولت قاجار بود. پیشتر گفته شد دولت پهلوی برای سرکوب و مهار این ایل، قشون مرکزی را (ارکان حربِ کلِّ قوای اسلامی) به منطقه اعزام کرد. با شکست قوای دولتی، دولت برآن شد از هواپیماهای نیروی هوایی انگلیس مستقر در ایران کمک بگیرد. با بمباران ایل، دولت به دستگیری و تبعید گستردهٔ میرها اقدام کرد. می‌توان گفت مبارزه با قاجار و پهلوی در برهه‌ای از زمان، افراد مبارز ایل را به صدماتی همچون غارت، حبس، تبعید و قتل دچار کرد، اما آنها همچنان بر سنت ایلی پای‌بند ماندند.

ساختار تشکیلاتی قدرت ایل

ساختار قدرت ایل میر، برآمده از سنت‌های گذشتهٔ ایل بود و ابعاد فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی بسیاری را در بر می‌گرفت. در ایل میر، علاوه بر دیگر مؤلفه‌ها و شاخصه‌های قدرت، شماری از سنت‌های ایلی دقیقاً همسو با هدف سیاسی ایل یعنی، کسب و بسط قدرت ایلی، افزایش توان راهبردی ایل و توانمندسازی آن در برابر دیگر ایلات، طراحی و اجرا می‌شد که در ادامه به آنها اشاره می‌شود.

هویت سازی فردی–اجتماعی

نخستین ویژگی هر فرد ایلیاتی، هویت ایل بود که در درون خود جنبه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی را در بر داشت. هویت سیاسی در طایفهٔ میر در دامن جامعهٔ ایلی شکل می‌گرفت. این اجتماع سیاسی بر واحدی کوچک به نام (خانواده)

---

۱. الوار بالاگریوه به زبان لری (لهجه میرونه) به جای لفظ پسر واژه «کُر» را بکار می‌برند. لذا اکثر مواقع بجای اسم شهر، پلدختر را «کُر دختر» می‌گفتند و تا پیش از انقلاب اسلامی اکثر بالاگریوه این شهر را «کُردختر» می‌نامیدند.

مبتنی بود که تشکیلات ایل آن را رهبری می‌کرد. فرد ایلی در این مجموعه، کاملاً بر اساس مبانی ایل تربیت می‌شد. جامعهٔ ایلی با تربیت تک‌تک افراد زیر مجموعه، ساختار خود را استوار می‌کرد. از این رو، ایل مجموعه‌ای همفکر و کاملاً هدفمند بود. همهٔ اعضای ایل آداب، سنت، زبان، تاریخ، نیای مشترک و فرهنگ خاص داشتند (ترکمان، ۱۳۵۰). طایفهٔ میر شیعهٔ دوازده امامی بودند. آنها در منش و نگرش، دین و سیاست را با هم می‌آمیختند. هویت فردی، اجتماعی و سیاسی ایل میر، همسو با هدف کلی ایل، یعنی کسب قدرت، حفظ و گسترش آن، شکل می‌گرفت و سخت پای‌بند آن بودند.

مؤلفه‌های قدرت ایل میر

ذهنیت سیاسی میرها بر اساس مؤلفه‌های سیاسی یکپارچگی، تأثیرگذاری، حفظ قدرت، گسترش مراتع و افزایش قلمرو ایلی شکل گرفته بود. منشور پروش‌دهندهٔ ایل، سنن کُهن بود و بر همین اساس برای رسیدن به اهداف خود کاملاً مستقل تصمیم می‌گرفت و تمایلی نداشت حاکمیت هیچ شخص و دولتی را بپذیرد. در اندیشهٔ سیاسی ایلی، همواره استقلال رأی و استقلال عمل، یک اصل مهم به شمار می‌آمد. بر همین اساس، ایل برنامه‌ها و تشکیلات خاص خود را داشت. قانون ایل، تمام دورهٔ حیات یک فرد ایلی را پوشش می‌داد و برای زندگی او از تولد تا مرگ، برنامه داشت. این برنامه‌ها شامل خانواده، رأس ایل و حتی مجموعه‌ای می‌شد که قصد تعامل مثبت و، یا تعارض با آن را داشت. در ایل میر آداب و سنن قبیله‌ای حرف آخر را می‌زد. مجری این قانون و سنت، رؤسای تعریف شده در تشکیلات سیاسی اجتماعی جامعهٔ قبیله‌ای بودند (دریکوند (الف)، ۱۳۸۴؛ کردی (قلاوند)، ۱۳۸۴).

طایفهٔ میر برای کسب قدرت، برنامهٔ سیاسی خاص خود را داشت که گاه با برنامه‌های دیگر طوایف مشابه بود. اعضای این طایفه به جِد می‌کوشیدند ضمن حفظ افتخارات گذشته، در تکاپوی کسب قدرت برتر و توسعهٔ گسترهٔ نفوذ خود باشند. برای اهل ایل مهم نبود که این موضوع نفع شخصی برایشان دارد یا ندارد، آنها به منافع تشکیلات ایل خود می‌اندیشیدند. این اتحاد و هم‌اندیشی باعث می‌شد که در صورت بروز مشکل برای ایل، حتی افرادی که مداخله‌ای در آن نداشتند، سهم خود را از ماوقع بپردازند و تحت هر شرایطی پشت در پشت هم بمانند، چراکه شعار سیاسی ایل کسب قدرت، حفظ قدرت، و توسعهٔ قدرت و ماندگاری قدرت بود (میر (الف)، ۱۳۸۴؛ میرهاشمی (ب)، ۱۳۸۴). تمام تلاش و همّ طایفهٔ میر کسب و گسترش قدرت و حفظ حیثیت گذشته بود. به باور ایل، داشتن قدرت و حفظ آن برای ایل جنبهٔ حیاتی داشت و اگر قدرت به هر علتی به دیگری واگذار می‌شد، زندگی ایل از دست می‌رفت. زندگی بدون قدرت و افتخارات برای ایل و عشایر معنی نداشت. زیرا قدرت حافظ افتخارات، حیثیت تاریخی، حافظ سرزمین و مراتع ایل بود. بنابراین، اولین پیامد واگذاری قدرت، از دست دادن حیات مادی و معنوی گذشته و حتی آینده است (میر (ب)، ۱۳۸۴؛ میری، ۱۳۸۴).

سنت‌های یکپارچه‌ساز جامعهٔ ایلی در تشکیلات ایل میر

میرها در تفکر ذهنی خود بر این باور بودند که در تمام حیات اجتماعی و در تمام مسائلی که بین ایل و همسایگانش پیش می‌آید، باید متفق‌القول باشند. هر ایلیاتی معتقد بود، حق از آنِ ایل اوست تا زمانی که چیز دیگری ثابت شود و رئیس طایفه آن را بپذیرد. اگر رئیس قوم آن را نپذیرفت، همچنان باید در مقابل رقیبان ایستادگی کرد تا افتخارات گذشته باقی بماند و سخن ایل به کرسی بنشیند (دِریکوَند (ب)، ۱۳۸۴؛ نعمتی‌نیا، ۱۳۸۴). بنا بر نظریهٔ سیاسی ایل، فرد فرد ایل باید تأثیرگذار باشد تا ضمن حفظ جایگاه گذشته بتواند مسئلهٔ پیش رو را حتی به بهای سنگین، برای خود تثبیت کند (میر هاشمی (ب)، ۱۳۸۴؛ میر (ج)، ۱۳۸۴). موفقیت ایل به شایستگی رئیس و حمایت مردم ایل از او بستگی داشت. از این رو، هر چه رئیس انتخاب شده، شرایط بهتری داشت و مردمش از او حمایت بیشتری می‌کردند، او در پیشبرد کار ایل موفق‌تر بود.

مجلس مشورتی در تشکیلات ایل میر

در تشکیلات ایل میر، جلسات مشورتی جایگاه والایی داشت. این مجلس در سطح ایل و اردوگاه رئیس ایل قرار داشت. این جلسات، در طوایف در اردوگاه رئیس طایفه و در تیرها در سطح پائین‌تری در اردوگاه رئیس تیره قرار می‌گرفت. محل مجلس مشورتی را «دیوَخُو» می‌گفتند. دیوَخُو غالباً چادری شَکیل بود که کمی دورتر از اردوگاه ایل (مال) برپا می‌شد و به نوعی حاکمیت سیاسی ایل را نشان می‌داد. مهمانان مهم در داخل همین مکان پذیرائی می‌شدند. در این باره شاعر لر با لهجه «میرونه» در مرگ رئیس سروده است:

بَمیرَم سی دِیوَخُون کِه دِیر دَ مالت بَمیرَم سی شَنگ قَطار کِه سَرَ شالت

بمیرم برای محفل مهمانانت، بمیرم برای فشنگ‌ها و قدار بسته‌شده روی شال کمرت.

زنان لر این شعر را با مویه و زاری برای متوفی می‌خواندند و با سوز گریه می‌کردند (دِریکوَند (ب)، ۱۳۸۴؛ کُردی (قلاوند)، ۱۳۸۴).

تشکیلات رده‌های سیاسی درون ایلی در ایل میر

از جملهٔ برنامه‌های حفظ ایل، تعیین رؤسای ایل و زیرمجموعه‌های آن «حُونَه، دودمان یا (هوز)، تیره و طایفه» بود (میر (ج)، ۱۳۸۴؛ میر هاشمی (ب)، ۱۳۸۴؛ شریفی نیک، ۱۳۸۴).

در طایفهٔ میر، در تمام رده‌های آن، افراد مسئولیت مشخص و مستقل داشتند که گرچه حُکمی مکتوب برایشان صادر نمی‌شد، برای همه ایل شناخته و پذیرفته‌شده بود. رؤسا و اعضاء ایل وظایفی داشتند که برابر سنن طایفه باید به آن احترام متقابل می‌گذاشتند. مراتب این ساختار عبارت بود از:

خانواده (حُونَه): کوچکترین عنصر تشکیلات ایل سیاه چادر بود که مسؤلیت آن معمولاً بر عهده پدر قرار داشت، زیرا لرها و به‌خصوص میرها، مردسالار و پدر سالار بودند. به رئیس خانه «کِخا» می‌گفتند. اعضاء خانواده همسر یا همسران، فرزندان و در برخی موارد والدین مرد را شامل می‌شد.

دودمان یا (هوز): در هر دودمان که غالباً در یک اردوگاه و چند چادر زندگی می‌کردند، یک رئیس انتخاب می‌شد که به او «سرکِخا » می‌گفتند. اگر این دودمان و این اردوگاه بزرگ و فعالیت و قدرت چشمگیری داشت، رئیس آن را کدخدا می‌نامیدند (میر (ج)، ۱۳۸۴؛ میر هاشمی (ب)، ۱۳۸۴)؛ شریفی نیک، ۱۳۸۴).

تیره: چند دودمان که در اردوگاه‌های متعدد ساکن می‌شدند، و نیای مشترک داشتند، با هم یک تیره را تشکیل می‌دادند. کِخاها و کدخداهای دودمان‌های یک تیره، از میان خود یک نفر را که شرایط بهتری داشت، به ریاست تیره انتخاب می‌کردند. این انتخاب با مشورت رئیس طایفه و رئیس ایل انجام می‌شد (میر، ۱۳۸۴؛ میر هاشمی (ب)، ۱۳۸۴؛ شریفی نیک، مصاحبه شخصی، ۱۳۸۴).

رؤسای تیره‌ها نیز از میان خود کسی را که بهترین ویژگی‌های مورد نظر تشکیلات جامعهٔ ایلی را داشت، برای ریاست طایفه انتخاب و با موافقت رئیس ایل که خان نامیده می‌شد، به ریاست طایفه منصوب می‌کردند. در تشکیلات ایل میر، به رئیس طایفه عنوان خان داده می‌شد (میر (د)، ۱۳۸۴؛ میر هاشمی (ب)، ۱۳۸۴؛ شریفی‌نیک، ۱۳۸۴).

انتخاب ریاست ایل میر

اگر ایل به هر دلیلی رئیس نداشت، و یا رئیس خود را از دست می‌داد، رؤسای رده‌ها و طوایف، در مجلس مشورتی خود یکی از خوانین و رؤسای طوایف را به ریاست ایل برمی‌گزیدند و با لقب خان ایل او را می‌پذیرند. چون جایگاه خان بالاترین مرتبهٔ تشکیلات ایل بود، این انتخاب با مشورت و حضور ریش‌سفیدان صاحب نظر ایل انتخاب می‌شد. حکم رئیس ایل با تأیید همین افراد ارزش و اهمیت پیدا می‌کرد (موسوی (ب)، ۱۳۸۴؛ زهرائی‌فر، ۱۳۸۴). تنها حکم رئیس ایل در بالاگریوه که دولت صادر کرد و اکنون موجود

است، حکم میر تیمورخان بود که ناصرالدین شاه قاجار برای تمام ایلات دِیرکَوَند بالاگریوه صادر کرد (میر، ۱۳۷۴: ۷۱-۷۳؛ میر دِریکوَند (الف)، ۱۳۸۴).

ایلات بالاگریوه در دورهٔ قاجار، تحت ریاست خوانین متعدد میر بودند و برخی طوایف بیش از یک رئیس داشتند. در این دوره، میرها بر فرزندان دِیرک و بهار تسلط یافتند و خوانین آنها محسوب می شدند (امان اللهی بهاروند،۱۳۷۰؛ ساکی،۱۳۷۰). در مناطق میر نشین طوایف و ایلات تحت نظر خوانین می زیستند، به جز منطقهٔ سیمره که رئیسی با لقب خان داشت (میر دِرکوَند (الف)، ۱۳۸۴؛ موسوی (ج)، ۱۳۸۴).

در دورهٔ قاجار ریاست میرها بر ایلات «دِیرکَوَند » به تفکیک و هم عرض بود. تنها در یک برهه، ناصرالدین شاه طی حکمی ریاست آنها را متمرکز کرد و با همین حکم، آنان را به‌صورت یکپارچه و واحد به میرتیمورخان سپرد. در این زمان ریاست ایلات مذکور متمرکز شد و میرتیمورخان در رأس «کنفدارسیون» ایلی و دیگر خوانین میر در رأس ایلات و طوایف بالاگریوه زیر فرمان او قرار گرفتند (میر (ج)، ۱۳۷۴:).

جدول ۱. هرم تشکیلات ایلات میر و بالاگریوه در دورهٔ قاجار

خان به‌عنوان رئیس ایلات و طوایف متعدد، میر تیمورخان رئیس ایلات دِیرکَوَند منطقهٔ بالاگریوه		
خوانین به‌عنوان رؤسای ایلات و طوایف بالاگریوه مستقر در کُره‌گاه، میانکوه شرقی و غربی به ریاست خوانین میر و جودکی	خوانین به‌عنوان رؤسای ایلات و طوایف بالاگریوه مستقر در کُرکی، منگره، قیلو، الوارگرمسیر و..	
کدخدا رئیس تیره‌های زیرمجموعهٔ طایفه	کدخدا رئیس تیره‌های زیرمجموعهٔ طایفه	کدخدا رئیس تیره‌های زیرمجموعهٔ طایفه
سرکِخا یا کدخدا؛ رئیس دودمان زیر مجموعهٔ تیره‌ها	سرکِخا یا کدخدا؛ رئیس دودمان زیر مجموعهٔ تیره‌ها	سرکِخا یا کدخدا؛ رئیس دودمان زیر مجموعهٔ تیره‌ها
کِخا؛ رئیس حونه (خانوار) سیاه چادر، زیرمجموعهٔ دودمان	کِخا؛ رئیس حونه (خانوار) سیاه چادر، زیرمجموعهٔ دودمان	کِخا؛ رئیس حونه (خانوار) سیاه چادر، زیرمجموعهٔ دودمان

وظایف رئیس ایل میر

وظیفهٔ نخست رئیس ایل، تعامل با دولت بود که پرداخت مالیات، فرستادن سرباز، معرفی یاغیان خطاکار ایل و پناهندگان مجرم را شامل می‌شد. برقراری صلح، حفظ نظم و قدرت، پاسداری از افتخارات گذشته، حفظ حق و حقوق و مرز سرزمین ها و مراتع، دیگر وظیفهٔ رئیس ایل بود. افزون بر وظایف پیش‌گفته، برقراری تعامل با مناطق و طوایف هم‌جوار و تصمیم‌گیری برای جنگ و صلح نیز بر عهدهٔ رئیس ایل بود. برای مثال خواستگاری فردی بیرون از ایل از دختر ایل، در شورای مشورتی ایل مطرح و، یا به رئیس ایل گزارش می‌شد تا دربارهٔ آن تصمیم نهایی بگیرد (موسوی (ج)، ۱۳۸۴؛ میرهاشمی (ب)، ۱۳۸۴).

شرایط انتخاب رئیس ایل در تشکیلات ایل میر

شرط نخست انتخاب فرد به ریاست ایل آن بود که سلسله مراتب و مراحل پیشین – از ریاست خانه تا رده‌های بالاتر مثل کِخا، سرکِخا، کدخدا و در نهایت خان را با موفقیت طی کرده باشد. شرط دوم آن بود که فرد مورد نظر سخنور و بی باک باشد تا بتواند در مسائل و مشکلات پیش رو از حق رعیت و ایل خود دفاع کند. شجاعت و دلاوری، نجابتِ خانوادگی همراه با پیشینهٔ روشن و درخشان شرط سوم ریاست ایل بود. شرط چهارم آن بود که فرد مذکور، توانائی کافی، شم سیاسی، خرد و اندیشهٔ مناسب را برای خدمت به ایل داشته باشد. شرط پنجم فرد مورد انتخاب، دقت، قاطعیت و گذشت در حل و فصل امور بود. یعنی رئیس باید با رعیت مهربانی و با خطاکاران مدارا کند و در برخورد با خیانت‌کاران قاطع باشد. شرط ششم ریاست ایل آن بود که فردی دوست داشتنی باشد. این خصلت مهم با عملکرد و اخلاق خوب و رعایت عدالت و تقوا و مردم داری به دست می‌آید. شرط هفتم ریاست ایل، توانائی مالی فرد (در حد معمول) برای رسیدگی بهتر به امور بود. به گفتهٔ مردم بالاگریوه، رئیس باید مهماندار و «دیوَ خُو دار»

باشد، زیرا مهمانداری هزینه‌بر است. درصورتی که فرد دیگر شروط را واجد بود، شرط هفتم قابل اغماض است (دِریکوَند (الف)، ۱۳۸۴؛ میر (ه)، ۱۳۸۴؛ فریادرس، ۱۳۸۴).

رؤسای رده‌های تشکیلات ایل میر

در انتخاب رؤسای رده‌ها لازم بود مقدماتی پیش‌بینی شود. نخست، داشتن پیشینه و عملکرد قابل قبول در مسؤلیت‌های قبلی و پایبندی به آنها. دیگر اینکه در میان رؤسای رده‌ها مثلاً کِخا، کدخدا و رؤسا و خوانین درون ایل، کسی برجستگی لازم را نداشته باشد. دراین‌صورت، چند نفر که در ایل عملکرد چشمگیر و بهتری داشتند، با هم نشان می‌شدند و با بررسی لازم یکی از آنان انتخاب می‌شد. با این انتخاب اعضاء او را می پذیرفتند. بااین‌همه، گاهی به دلایل مختلف، در انتخاب رئیس واحد برای ایل و طایفه به توافق نمی‌رسیدند. در چنین وضعیتی، دو یا چند نفر از خوانین به طور گروهی به امور ایل رسیدگی می‌کردند. گاه در طایفه نیز این مشکل وجود داشت و ناگزیر از انتخاب بیش از یک رئیس می‌شدند. معمولاً هرکدام از خوانین و رؤسای تیره‌ها تحت نظر رئیس ایل به امور تیرهٔ خود رسیدگی می‌کرد. به‌طوری‌که یک نفر همزمان هم رئیس طایفه بود و هم یکی از چند نفر اعضاء شورای ایل (دِریکوَند (الف)، ۱۳۸۴؛ میر (الف)، ۱۳۸۴؛ فریادرس، ۱۳۸۴). تعدد رؤسای ایل و طایفه، ایل را به نابسامانی و هرج و مرج و گاه برادرکُشی سوق می‌داد که پیامدی بسیار سخت و ناگوار بود. تجربهٔ تلخ طایفه میر از واقعهٔ «برادرکُشی» به زمان قاجار باز می‌گردد (والیزاده معجزی،۱۳۸۰؛ میرهاشمی، ۱۳۷۵)

گونهٔ ازدواج سیاسی برون ایلی در ایل میر

ایل و طایفهٔ میر معمولاً ازدواج درون ایلی انجام می‌داد. اگر درخواست ازدواج بیرون ایل پیش می‌آمد، لازم بود که بررسی شود. از جمله شروط پیوند ایلی، هم‌شأن‌بودن زوج با میرها بود. میرها با هر کسی ازدواج نمی‌کردند و به هر کسی دختر نمی‌دادند. ازدواج با کسی انجام می‌شد که دودمانش سابقه و افتخارات درخشان داشته باشند. بین ایل خواستگار و میرها نباید خصومت و نزاعی در گذشته و حال حاضر وجود داشته باشد، مگر آنکه درخواست ازدواج برای برقرای صلح و بهبود روابط و تعاملات مثبت میان دو ایل باشد. شرط دیگر میرها برای چنین پیوندی این بود که این ازدواج برایشان قدرت و ثبات قدرت بیشتر به همراه داشته باشد و پیشنهاد ازدواج، به پیوند با دشمنانِ دشمن، تهدید و تضعیف دشمنان و تقویت جبههٔ خودی و پیوند با دوستانِ دوستِ و قدرتمندکردن ایل و تبار و دوستان بیانجامد (والیزاده معجزی،۱۳۸۰؛ جمالی،۱۳۷۳؛ دِریکوَند (ب)، ۱۳۸۴؛ میر دِریکوَند (الف)، ۱۳۸۴).

سنت سیاست جنگ و آشتی در ایل میر و ایلات منطقهٔ بالاگریوه

وظیفهٔ رئیس قوم و اعضاء آن در درجهٔ اول، حفظ صلح و آرامش آبرو مندانه در منطقه بود. اما این امر همیشه پایدار نمی‌ماند. در این وضعیت، وظیفهٔ نخست رئیس ایل دعوت به صلح و بر قراری آن و تکلیف اعضاء حمایت و تبعیت از دستور رئیس یا رؤسای خود بود. اما اگر ناگزیر از جنگ می‌شدند، یعنی آبرو، سرزمین و، یا افتخارات گذشتهٔ ایل به خطر می‌افتاد، تصمیم برای جنگ و دستور انجام دادن آن به عهدهٔ رئیس ایل و طایفه بود. رئیس طایفه و ایل، رؤسای طوایف تیره‌ها و دودمانها را به جلسهٔ مشورتی دعوت می‌کرد و تصمیم لازم گرفته می‌شد، تصمیم هر چه بود باید حمایت و اجرا می‌شد.

طایفهٔ میر برای صلح و ختم نزاع، آداب و سنن خود را بر هر قانونی ترجیح می‌داد. از این رو، در تشکیلات ایلی، برای پایداری صلح و، یا پرداختن به جنگ مجالسی ترتیب می‌دادند. دستورات این مجالس اعلام می‌شد و مورد پذیرش تمامی اعضاء قرار می‌گرفت. دستور شروع جنگ و ادامهٔ آن، دستور آتش بست و صلح، از وظایف رئیس و خان ایل و طایفه به شمار می‌رفت. قبول یا رد حدّ و حدود در مرز بندی‌ها، پس از تعیین و تأئید معمرین و آگاهان قوم، ظیفهٔ دیگر رئیس ایل و طایفه بود. در درون ایل اگر کار به کشمکش می‌رسید، حل و فصل آن از وظایف خان و رئیس مجموعه بود و هر قضاوتی داشت، طرفین دعوا می‌پذیرفتند و بقیهٔ اعضاء از آن حمایت می‌کردند (موسوی (الف)، ۱۳۸۴؛ میر دِریکوَند (ب)، ۱۳۸۴).

با آنکه آنها جنگ و نزاع را پدیدهٔ شوم و خانمان برانداز می‌دانستند، اما درصورت شعله‌ور شدن آتش منازعه، یکپارچه در مقابل آن می‌ایستادند، تا دشمن و آشوبگر را بسوزانند و اگر جنگ به ضرر ایل و طایفهٔ بود، همان بهتر که مردان ایل را بسوزاند تا افتخارات و حیثیت سیاسی پایدار بماند. در این باب، ضرب‌المثلی دارند که می‌گوید: جنگ نیا، بلا نیا، وقتی آمدی خوش آمدی (موسوی (ب)، ۱۳۸۴؛ زهرائی فر، ۱۳۸۴). با وجود این، میرها مردمی صلح‌جو بودند و به گاه شروع نزاع، اگر پادر میانی مختصری صورت می‌گرفت، بسیار با گذشت عمل می‌کردند. به‌ویژه اگر حق با آنان بود و دشمن اندکی انعطاف داشت و، یا ضعیف‌تر از میرها بود، خیلی زود گذشت می‌کردند. آنها بر این باور بودند که پیامدهای صلح به تمامی مثبت و مفید است، حتی اگر به ضرر ایل و به نفع طرف مقابل باشد (موسوی (ج)، ۱۳۸۴؛ میر دِریکوَند (ب)، ۱۳۸۴) و جنبه‌های منفی نزاع بیشتر و زیانبارتر است (میرعالی (ب)، ۱۳۸۴؛ نعمتی‌نیا، ۱۳۸۴) و باعث بی‌سروسامانی جامعهٔ ایلی و هر اجتماع دیگری می‌شود. طایفهٔ میر تعامل و سازش از روی ناچاری را نمی‌پسندید و آن را دلیل ناتوانی می‌پنداشت. اما معتقد بود رفتار پسندیده، منطقی و با انعطاف غالباً به حل مشکلات می‌انجامد و باعث توسعهٔ مناسبات می‌شود. چنان‌که تعامل از روی ناچاری در بین ایلات بالاگریوه، به مشکلات حل‌نشدنی انجامید و افزون بر قتل‌های بسیار، خسارات، زیان‌ها و آثار سوء ماندگار برجای گذاشت (میر (ج)، ۱۳۸۴؛ میری، ۱۳۸۴).

سنت‌های تعاملی برون ایلی طایفهٔ میر

طایفهٔ میر در روابط با دیگر لرها بر اساس تعاملات مثبت و منفی عمل می‌کردند. گاه در تعاملات درون ایلی اختلافاتی پیش می‌آمد. در دورهٔ پهلوی دوم، میان تیره‌های طایفهٔ میر اختلاف شد، تاجایی‌که در یک کشمکش و نزاع داخلی میرعلی‌حسین‌خان به دست میر سپهدار کشته شد. این اتفاق ضایعهٔ بزرگی بود. خاندان میرعلی‌حسین‌خان و دیگر بزرگان و خوانین میر به احترام نعش مقتول تصمیم گرفتند، ابتدا مراسم خاکسپاری را انجام دهند و بعد از مراسم انتقام بگیرند. میرسپهدار مترصد بود که میرصیدمحمدخان پسر مقتول با کمک دیگر تیره‌های میر از وی انتقام بگیرند. در این فرصت، ایل و طایفهٔ قلاوند که ایل میر سپهدار بود، ضمن سرپیچی از دستورات او تمام زمین هایش را به تصرف درآورد و شخم زد. میر سپهدار از کار ایل و طایفهٔ خود درمانده و ناتوان شد و چاره اندیشید. او که حل مشکل را به دست پسر علی‌حسین‌خان مقتول می‌دید، بلا فاصله با رفتن به منزل او خود را به تیغ انتقام میرصید محمدخان سپرد. میرصیدمحمدخان در کمال قدرت و در خانه خود بر میر سپهدار دست یافت، با آنکه می‌توانست انتقام خون پدر را بگیرد. منش میری و غیرت مردانگی‌اش باعث شد قاتل پدر را در آغوش بگیرد، حتی اجازه نداد تا میر سپهدار از او عذرخواهی کند. میرصیدمحمدخان در اوج اقتدار با جوانمردی، قاتل پدر را بخشید و کمک کرد میان او و طایفهٔ بزرگ قلاوند آشتی بر قرار شود. این نمونه‌ای از منش طایفهٔ میر بود که میرصیدمحمدخان انجام داد (میرهاشمی، ۱۳۷۵؛ میرهاشمی (الف)، ۱۳۸۴؛ زهرائی‌فر، ۱۳۸۴).

نتیجه‌گیری

آبا و اجداد طایفهٔ میر طی فرآیندی سیاسی و ماجراجویانه، در مهاجرتی هدفمند و تاریخ‌ساز به ایران وارد شدند و حکومت پانصدسالهٔ اتابکان لر کوچک را تصاحب کردند. بعد از آنکه شاه عباس صفوی این طایفه را برانداخت، آنها دوباره توان و شم سیاسی خود را به کار گرفتند و در دورهٔ قاجار برای رسیدن به قدرتی تلاش کردند که آن را حق خود می‌دانستند. چون میرها همواره با جدیت و به‌طور هدفمند در پی دست‌یابی به جایگاه سیاسی بودند، بار دیگر در این راه به موفقیت دست یافتند. شماری از رخدادهای سیاسی عصر ناصرالدین‌شاه و سلاطین بعد از او، شرایط بسط قدرت را برای آنها مهیا کرد و آنها مناطقی از لرستان را زیر سلطهٔ خود درآوردند. در دورهٔ پهلوی با وجود تلاش میرها، به علت خفقان و فشارهای بیش از حد دولت بر ایل میر، موفقیت‌های ماندگاری برای آنها حاصل نشد. باوجوداین، آنها هیچ‌گاه در مبارزه از پا ننشستند. این امر برآمده از روحیه و هویت سیاسی این ایل بود. آنها با بهره‌گیری از سنت‌های ایلی که کارکرد سیاسی داشت، به جایگاه سیاسی در لرستان دست یافتند. این سنت‌های قدرت‌آفرین در سراسر عصر قاجار و پهلوی تداوم یافت.

ملاحظات اخلاقی

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان در نگارش مقاله مشارکت یکسان داشته‌اند.

تعارض منافع

بر اساس اظهارات نویسندگان، این مقاله تعارض منافعی ندارد.

حامی مالی

بنابر اظهارات نویسندگان این پژوهش هیچگونه حامی مالی ندارد.

سپاسگزاری

از تمامی مشارکت کنندگان در این پژوهش سپاسگزاری می شود.

منابع

ابن غفاری، قاضی احمدبن‌محمد. (۱۳۷۸). تاریخ نگارستان، تصحیح و مقدمه و تذیل: مرتضی مدرسی‌گیلانی، تهران: کتاب‌فروشی‌حافظ.

اسدیان‌خرم‌آبادی، محمد. (۱۳۵۸). دانستنی‌ها و باورهای لرستان و ایلام، با همکاری محمد باجلان و منصور کیانی، تهران: مرکز مردم‌شناسی ایران– وزارت فرهنگ و آموزش عالی.

امان‌اللهی بهاروند، سکندر. (۱۳۷۰). قوم لر – پژوهشی در باره پیوستگی قومی و پراکندگی جغرافیائی لرها در ایران، تهران: آگاه، چاپ دوم.

انجمن اهل قلم و شورای پژوهشی. (۱۳۷۹). یافته، فصلنامهٔ پژو هشی فرهنگی لرستان، مجلد ۱و۲، ادارهٔ کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان لرستان.

انجمن اهل قلم ونویسندگان لرستان. (۱۳۷۹). شقایق، نشریهٔ لرستان‌شناسی، سال اول، شمارهٔ (۱و۲)، خرم آباد: دانش.

ایزد پناه، حمید. (۱۳۶۳). آثار تاریخی و باستانی لرستان، تهران: آگاه، چاپ دوم.

بدلیسی، امیرشرف‌خان. (۱۲۷۶ق). شرف‌نامه، قاهره: فرج‌الله زکی‌الکردی.

ترکمان، اسکندر بیک. (۱۳۵۰). عالم آرای عباسی، به‌کوشش ایرج افشار، تهران: مؤسسهٔ امیرکبیر، چاپ دوم.

جهانگیری، فرود. (۱۳۹۴). کتاب مردان بزرگ از ایل میر بک لرستان در عهد قاجار و پهلوی، ناشر: شاپور خواست.

خودگو، سعادت. (۱۳۷۸). اتابکان لر کوچک (تاریخ سیاسی اجتماعی لرستان و ایلام در عهد اتابکان لر کوچک)، خرم آباد: افلاک، چاپ اول.

خورموجی، محمدجعفر [بی‌تا]. تاریخ قاجار حقایق الاخبار ناصری، به‌کوشش حسین خدیوجمع، تهران: زوّار.

دریکوند (الف)، غلامرضا (میر)، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۳۸۴/۵/۲۴و۸/۲۴ / ۱۴۰۳.

دریکوند (ب)، زهرا (نازک)، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۳۸۴/۵/۲۴و۸/۲۴ / ۱۴۰۳.

دریکوند (ج)، روح‌الله، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۳۸۴/۴/۳۰ و ۱۴۰۳/۵/۲۴.

رهنما، شهرام. (پائیز و زمستان ۱۴۰۲). «خوانشی تأملی بر زمینه‌های ورود و گسترش تشیع در لرستان»، *پژوهشهای نوین در مطالعات علوم انسانی اسلامی*، سال دوم، شماره چهارم.

زائری، محمدرضا. (۱۳۶۳). سبک زندگی: نگاهی به زندگی دینی مسلمانان ایرانی، اصفهان: آرمان، چاپ چهارم.

زهرائی‌فر (میر)، رضاخان، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۳۸۴/۵/۲۴و ۱۴۰۳/۴/۲۰.

کردی (قلاوند)، گل زنان، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، اندیمشک: ۱۴۰۳/۱۱/۲۲و ۱۳۸۴/۱۲/۲۶.

کرزن، جورج ناتانیل. (۱۳۸۰ش). ایران و قضیهٔ ایران، ترجمهٔ غلام‌علی وحیدمازندرانی، تهران: علمی و فرهنگی، چاپ پنجم.

شریفی‌نیک، رضا، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی– اجتماعی طایفه میر، خرم‌آباد: ۱۳۸۴/۵/۲۴و ۱۴۰۳/۶/۴.

شیخی‌فرد (حسنوند)، صغری، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۳۸۴/۵/۲۴و ۱۴۰۲/۴/۲۰و ۱۴۰۳/۶/۲۹.

فریادرس اسدالله، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۳۸۴/۵/۲۶ و ۱۴۰۳/۶/۲۸.

مستوفی، حمدالله بن‌ابی‌بکر. (۱۳۶۳). تاریخ گزیده، عبدالحسین نوائی، تهران: امیرکبیر.

مقدسی، ابوعبدالله محمد. (۱۳۶۱). احسن‌التقاسیم فی معرفه‌الاقالیم، ترجمهٔ علی‌النقی منزوی، تهران: شرکت مؤلفان و مترجمان.

موسوی (الف)، سیده مریم، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، نورآباد: ۱۳۸۴/۵/۲۶و ۱۴۰۳/۶/۲۸.

موسوی (ب)، مرحوم سید محمد، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۳۸۴/۵/۲۸

موسوی (ج)، سید ستار، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۴۰۳/۸/۲۴.

میر، محمد نعیم. (۱۳۷۴). دفاعیات تاریخی؛ شامل نقدی بر کتاب فرهنگ و تاریخ دره شهر و گذری بر طایفهٔ میر، مجلد۱، کرمانشاه: طاق بستان، چاپ اول.

میر دِریکوَند (ب)، منصور، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۳۸۴/۵/۲۴و ۱۴۰۳/۶/۲۸.

میر دِیرکَوَند مرحوم صید بزرگ، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۳۸۴/۵/۲۷.

میر (الف)، مرحوم نصرت الله، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۳۸۴/۴/۳۱.

میر (ب) مرحوم عبدالرضا، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، دره شهر: ۱۳۸۴ /۳/۲۴.

میر (ج)، محمد نعیم، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، دره شهر: ۱۳۸۴/۳/۲۴.

میر (د)، محمد، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۳۸۴/۵/۲۷و۱۴۰۲/۴/۳۱و ۱۴۰۳/۵/۲۰.

میر (ه)، علی، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۳۸۴/۴/۲۵و ۱۴۰۲/۴/۲۱و ۱۴۰۳/۸/۲۴.

میر (و)، فرزین، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۳۸۴/۱۱/۲۷.

میرخواند، محمدبن‌خاوند شاه. (۱۳۷۳). روضه الصفا فی سیره الانبیاء والملوک و الخلفاء، به تصحیح و تحشیهٔ کیافر، [تهران]: اساطیر.

میرهاشمی، تقی. (۱۳۷۵). طایفهٔ میر در گذر تاریخ، قم: دارالنشراسلام، چاپ اول.

میرهاشمی (الف)، اسدالله، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، قم: ۱۳۸۴/۴/۳۰ و ۱۴۰۳/۵/۲۴.

میرهاشمی (ب)، ولی‌الله، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۳۸۴/۱۲/۲۸.

میرهاشمی (ج) تقی، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۲/۲۸/ ۱۳۸۴و۱۴۰۳/۱/۱۲.

میرهاشمی، عبدال، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۳۸۴/۵/۲۷.

میرعالی (الف)، نورالله، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، اندیمشک: ۱۲/۲۲/ ۱۳۸۴.

میرعالی (ب)، سیداحمد، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، قم: ۴/۳۱/ ۱۳۸۴.

میری، سیدمحمدحسین، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، قم: ۴/۳۱/ ۱۳۸۴.

مینورسکی، ولادیمیر. (۱۳۹۶). مینورسکی و کورد، وەرگیر ئەنوەر سولتانی، کرج: مانگ.

مینورسکی، سیسیل جان ادموندز. (بی‌تا). دو سفرنامه دربارهٔ لرستان، تهران: سمت

والیزاده معجزی، محمدرضا. (۱۳۸۰). روزگار قاجار از تأسیس تا کودتای ۱۲۹۹، به‌کوشش حسین و محمد والیزاده معجزی، انتشارات حروفیه.

نعمتی نیا مسعود، مصاحبه‌های بازشناسی سنت‌های سیاسی اجتماعی طایفهٔ میر، خرم‌آباد: ۱۱/۲۸/ ۱۳۸۴.

References

Amanollahi Baharvand, Sekandar. (1991). The Lor people: A research on ethnic continuity and geographical distribution of the Lors in Iran (2nd ed.). Agah.

Anjoman-e Ahl-e Qalam va Shoray-e Pazhuheshi. (2000). Yafteh: Quarterly research journal of Lorestan culture (Vols. 1–2). General Directorate of Culture and Islamic Guidance of Lorestan Province.

Anjoman-e Ahl-e Qalam va Nevisandegan-e Lorestan. (2000). Shaqayeq: Lorestanology journal (Year 1, Nos. 1–2). Danesh.

Asadian Khorramabadi, Mohammad. (1979). Knowledge and beliefs of Lorestan and Ilam (with collaboration of Mohammad Bajelan and Mansour Kiani). Iranian Anthropology Center, Ministry of Culture and Higher Education.

Badlisi, Amir Sharaf Khan. (1859–1860). Sharaf-nameh. Farajollah Zaki al-Kurdi. (Original work published in AH 1276)

Curzon, George Nathaniel. (2001). Iran and the case of Iran (5th ed., Gholam-Ali Vahid Mazandarani, Trans.). Elmi va Farhangi. (Original work published 1892)

Derikvand (a), Gholamreza (Mir). (2005 & 2024, August 15 & November 15). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Derikvand (b), Zahra (Nazok). (2005 & 2024, August 15 & November 15). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Derikvand (c), Ruhollah. (2005 & 2024, July 21 & August 15). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Faryadras, Asadollah. (2005 & 2024, August 17 & September 19). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Ibn Ghaffari, Qazi Ahmad ibn Muhammad. (1999). Tarikh-e Nigaristan [History of Nigaristan] (Morteza Modarresi Gilani, Ed.). Hafez Bookstore.

Izadpanah, Hamid. (1984). Historical and archaeological monuments of Lorestan (2nd ed.). Agah.

Jahangiri, Foroud. (2015). Book of great men from the Mir Bak tribe of Lorestan in the Qajar and Pahlavi eras. Shapoor Khast.

Khodgoo, Saadat. (1999). Atabakans of Little Lur (political-social history of Lorestan and Ilam in the era of the Atabakans of Little Lur) (1st ed.). Aflak.

Khormooji, Mohammad Jafar. (n.d.). History of the Qajars: Haqayeq al-Akhbar Naseri (Hossein Khadivjam, Ed.). Zavvar.

Kurdi (Qalavand), Gol Zanan. (2006 & 2025, February 11 & March 17). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Andimeshk.

Minorsky, Vladimir. (2017). Minorsky and the Kurds (Anwar Sultani, Trans.). Mang.

Minorsky, Cecil John Edmonds. (n.d.). Two travelogues about Lorestan. SAMT.

Mir, Mohammad Naeem. (1995). Historical defenses: Including a critique of the book Culture and History of Darehshahr and a review of the Mir tribe (Vol. 1, 1st ed.). Taq Bostan.

Mir (a), Nosratollah (late). (2005, July 22). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Mir (b), Abdolreza (late). (2005, June 14). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Darehshahr.

Mir (c), Mohammad Naeem. (2005, June 14). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Darehshahr.

Mir (d), Mohammad. (2005, 2023 & 2024, August 18, July 22 & August 11). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Mir (e), Ali. (2005, 2023 & 2024, July 16, July 12 & November 15). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Mir (f), Farzin. (2006, February 16). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Mir Derikvand (b), Mansour. (2005 & 2024, August 15 & September 19). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Mir Derikvand, Seyyed Bozorg (late). (2005, August 18). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Mir Hashemi, Taqi. (1996). The Mir tribe through history (1st ed.). Dar al-Nashr al-Islam.

Mir Hashemi (a), Asadollah. (2005 & 2024, July 21 & August 15). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Qom.

Mir Hashemi (b), Valiollah. (2006, March 19). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Mir Hashemi (c), Taqi. (2006 & 2024, March 19 & April 1). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Mir Hashemi, Abdol. (2005, August 18). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Mir Aali (a), Nourollah. (2006, March 13). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Andimeshk.

Mir Aali (b), Seyyed Ahmad. (2005, July 22). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Qom.

Miri, Seyyed Mohammad Hossein. (2005, July 22). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Qom.

Mirkhwand, Mohammad ibn Khavand Shah. (1994). Rawdat al-Safa fi Sirat al-Anbiya wa al-Muluk wa al-Khulafa (Kiafar, Ed.). Asatir.

Mostowfi, Hamdallah ibn Abi Bakr. (1984). Tarikh-e Gozideh [Selected history] (Abdolhossein Navaei, Ed.). Amir Kabir.

Mousavi (a), Seyyedeh Maryam. (2005 & 2024, August 17 & September 19). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Nourabad.

Mousavi (b), Seyyed Mohammad (late). (2005, August 19). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Mousavi (c), Seyyed Sattar. (2024, November 15). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Maqdisi, Abu Abdullah Muhammad. (1982). Ahsan al-Taqasim fi Ma‘rifat al-Aqalim [The best divisions for knowledge of the regions] (Ali-Naqi Monzavi, Trans.). Authors and Translators Company.

Nemati Nia, Masoud. (2006, February 17). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Rahnama, Shahram. (2023–2024, Autumn & Winter). A reflective reading on the contexts of the entry and expansion of Shiism in Lorestan. New Researches in Islamic Humanities Studies, 2(4).

Sharifi Nik, Reza. (2005 & 2024, August 15 & August 26). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Sheykhi Fard (Hasanvand), Soghra. (2005, 2023 & 2024, August 15, July 11 & September 20). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

Turkaman, Eskandar Beyk. (1971). Alam-ara-ye Abbasi [World-adorning history of Abbas] (2nd ed., Iraj Afshar, Ed.). Amir Kabir.

Valizadeh Maejzi, Mohammad Reza. (2001). The Qajar era from establishment to the 1920 coup (Hossein and Mohammad Valizadeh Maejzi, Eds.). Horufiyeh.

Zaeri, Mohammad Reza. (1984). Lifestyle: A look at the religious life of Iranian Muslims (4th ed.). Arman.

Zahraei Far (Mir), Reza Khan. (2005 & 2024, August 15 & July 11). Interviews on recognition of political-social traditions of the Mir tribe [Interview]. Khorramabad.

پیوست‌ها

والی پشتکوه (میر دریکوند) همراه فرزندان و یارانش حدود سال ۱۹۰۰ میلادی (منبع: مینورسکی، ۱۳۹۶: ۲۵)

سالارالدوله پسر مظفرالدین شاه (لباس سفید) به همراه رؤسای سگوند و دریکوند در زمان جنگ با مشروطه-خواهان (منبع: مینورسکی، ۱۳۹۶: ۲۶)